

Protestantse
Kerk

Tijdelijke aanstellingen voor predikantswerkzaamheden

- Tijdelijke dienst en hulpdiensten
- Leden in het buitenland

Tijdelijke dienst en hulpdiensten

1 Inleiding

De synode heeft in november jl. besloten tot een nieuw regiem van hulpdiensten en tijdelijke dienst. Het college heeft dit besluit vertaald in een nieuwe tekst van ord. 3-18 en in enkele daarmee samenhangende wijzigingen in andere ordinantieartikelen. Met deze tekst van ord. 3-18 wordt de basis gelegd voor een nadere concretisering van de geldende rechtspositie in GR 5. De voorstellen tot aanpassing van GR 5 zal in een later stadium aan de kleine synode worden voorgelegd. Daarbij is het besluit van november leidend.

2 Synodebesluit

De synode overwoog in november jl. naar aanleiding van het rapport OZ 18-03 (verder: het rapport)

4. Het rapport noemt de problemen die bestaan rond deze vormen van tijdelijke inzet, te weten:
 - de onoverzichtelijkheid
 - de belemmering die van sommige rechtspositionele aspecten uitgaat om als gemeente een tijdelijke opdracht te verlenen, of als predikant een tijdelijke opdracht te aanvaarden; tot volwaardige tijdelijke inzet van predikanten te komen;
 - de ongelijke behandeling van predikanten en van gemeenten die het gevolg is van de diverse vormen;
 - het spanningsveld dat een poolpredikant wordt bevestigd als predikant in algemene dienst, terwijl deze het werk van een predikant voor gewone werkzaamheden verricht;
5. Het rapport stelt een oplossing voor die zich kenmerkt door de volgende punten:
 - a. een duidelijk onderscheid tussen incidentele en structurele hulpdiensten;
 - b. één arbeidsvoorwaardelijk regime voor alle tijdelijke, niet-incidentele aanstellingen (binnen de generale regeling rechtspositie predikanten);
 - c. het aanbod van sociale voorzieningen en pensioenopbouw bij alle tijdelijke, niet-incidentele aanstellingen;
 - d. een opslag van 10% op het traktement bij een tijdelijke dienst in plaats van een wachtgeld na afloop;
 - e. het opheffen van beperkingen met betrekking tot het deeltijdpercentage;
 - f. het opheffen van de beperkingen met betrekking tot de duur van de tijdelijke dienst;
 - g. verplichte toestemming door het breed moderamen van de classicale vergadering voor aanstellingen in tijdelijke dienst langer dan twee jaar;
 - h. de invoering van een ketenbepaling ter voorkoming van opeenvolging van tijdelijk, niet-incidentele aanstellingen;
 - i. financiering van alle tijdelijke, niet-incidentele aanstellingen via de centrale kas predikantstraktementen waardoor tijdelijke aanstellingen voor alle gemeenten even duur worden;
 - j. een opslag op de bezettingsbijdrage bij tijdelijke, niet-incidentele aanstellingen;
 - k. de invoering van de functie van ambulant predikant;

- I. het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van proponenten door de mogelijkheid van een tijdelijke aanstelling zonder voorafgaande toestemming door het breed moderamen van de klassicale vergadering met een korting op de bezettingsbijdrage;

De synode besloot:

De generale synode besluit:

1. Het rapport 'Tijdelijke aanstellingen voor predikantswerkzaamheden' te aanvaarden als uitgangspunt voor het beleid van de kerk met betrekking tot de (tijdelijke) inzet van predikanten;
2. De voorstellen zoals weergegeven onder overweging 5-a t/m l te aanvaarden; met dien verstande dat:
 - Onderzocht moet worden in welke situaties de proponentenkorting (met een maximale periode van eveneens 5 jaar) zoals bedoeld onder letter l moet gelden en hoe deze korting zich verhoudt tot de extra prijs voor tijdelijke dienst'
 - Onderzocht moet worden of bij de aanstelling van proponenten korter dan twee jaar het recht en de plicht tot het volgen van permanente educatie moet worden geregeld, als de aanstelling een bepaalde omvang heeft'
3. Het moderamen op te dragen één en ander in handen van het generale college voor de kerkorde te stellen met het verzoek om waar nodig in overleg met de beheercommissie centrale kas predikantstraktementen en het georganiseerd overleg predikanten bijbehorende kerkordelijke voorstellen aan de synode voor te leggen.

3 Overweging

Uitvoering van het synodebesluit betekent een wijziging in ord. 3 en in GR 5 (rechtspositie predikanten) en wellicht ook in GR 15 (permanente educatie). Het college beperkt zich in dit rapport tot de basisregels die bij ordinantie geregeld moeten worden. Dit betreft de onder overweging 5 genoemde punten a, e t/m h en l. De overige punten en de in besluit 2 genoemde onderzoeken zullen hun vertaling later krijgen in GR 5.

In rapport OZ 18-03 (verder: het rapport) wordt alle tijdelijke inzet van predikanten onder één rechtspositioneel regiem. Uitzondering hierop is de incidentele hulpdienst (het voorgaan in een dienst enz) waarvoor aparte tarieven worden vastgesteld.

Hieronder gaat het GCKO op de verschillende punten in.

3.1 Terminologie

In het rapport en in de overwegingen wordt gesproken over tijdelijke aanstellingen. Het GCKO wijst erop dat deze term onjuist is. Een beroepen predikant wordt verbonden aan de gemeente en niet aangesteld bij de gemeente. En ook bij het verrichten van hulpdiensten is er geen sprake van een aanstelling maar van het verkrijgen van een opdracht (ord. 3-24-2,3 en 28-2) of roeping om het dienstwerk van een predikant te verrichten (ord. 3-28-3). Het GCKO zal de term 'aanstelling' dan ook niet gebruiken en dringt erop aan dat in rapporten en synodebesluiten deze term vermeden wordt.

In het rapport wordt onderscheiden tussen hulpdiensten - waaronder verstaan wordt wat nu wordt aangeduid als incidentele hulpdiensten - en tijdelijke dienst.

Tijdelijke dienst wordt onderscheiden in dienstwerk dat in opdracht van een kerkenraad wordt uitgevoerd (maximaal twee jaar) en tijdelijke dienst waarin een predikant beroepen wordt (minimaal twee jaar). Het rapport kiest voor deze terminologie, omdat in beide gevallen de rechtspositieregeling voor predikanten van toepassing is.

Het GCKO acht de gekozen terminologie minder gewenst. Bij een verbinding van minder dan twee jaar wordt betrokkene geen predikant van de gemeente. Er is geen reden om de daarvoor gebruikelijke term 'hulpdiensten' te laten vervallen. Het feit dat in het rapport voorgesteld wordt de rechtspositieregeling van predikanten voor deze hulpdiensten van toepassing te verklaren, is onvoldoende reden om het heldere onderscheid in positie (opdracht of beroepen) te laten vervallen. Het GCKO zal in zijn voorstel dan ook op dit punt van het rapport afwijken.

Zonder daarmee het gewenste onderscheid te laten vervallen – alleen de terminologie wordt gewijzigd – onderscheidt het GCKO – zoals tot nu toe gebruikelijk –:

- Incidentele hulpdiensten: opdrachten met een omvang van in totaal maximaal 40 uur
- Structurele hulpdiensten: overige opdrachten met een duur van in totaal maximaal twee jaar
- Tijdelijke dienst: beroeping en verbintenis aan de gemeente met een duur van minimaal twee jaar.

3.2 Hulpdiensten

De kerkenraad kan een opdracht tot hulpdiensten geven voor maximaal twee jaar. Er zijn geen beperkingen in omvang en er is geen bemoeienis van buitenaf. Anders dan nu kunnen geen opdrachten voor langer dan twee jaar gegeven worden. Voor werk langer dan twee jaar moet de predikant via een beroeping aan de gemeente worden verbonden.

Het GCKO ziet geen kerkordelijke bezwaren tegen deze tweejaarsgrens. Kortdurende hulpdiensten, bij voorbeeld tijdens een vacature kunnen op deze wijze eenvoudig worden geregeld. In het rapport wordt een ketenbepaling voorgesteld. Dit betekent dat een opdracht tot hulpdienst eenmalig is en dat na afloop niet een nieuwe opdracht tot dezelfde hulpdienst (aan wie dan ook) kan worden gegeven. Hulpdiensten zijn uitsluitend bedoeld voor kortdurend (minder dan twee jaar durend) tijdelijk werk.

De tweejaarsgrens heeft tot gevolg dat het niet langer mogelijk is dat emerituspredikanten voor vier jaar geroepen worden het dienstwerk van een predikant te verrichten (ord. 3-28-3). De synode heeft hiervoor bewust gekozen en het GCKO ziet geen kerkordelijke bezwaren tegen het vervallen van deze mogelijkheid. Maar ter wille van de helderheid wijst het college wel op dit gevolg.

Het regelen van de hulpdiensten in ord. 3-18 brengt met zich mee dat de bestaande regels in ord. 3-24-2 en 28-2,3 vervallen.

3.3 Bevoegdheid tot het verrichten van hulpdiensten

Op dit moment is in de ordinanties niet helder omschreven wat hulpdiensten zijn. Soms wordt gesproken over hulpdiensten (ord. 3-24-2,3 en 28-3, ord. 4-10-6 en ord. 13-19-8 en soms over het verrichten van het dienstwerk van een predikant (ord. 3-28-4) of werkzaamheden te verrichten die gerekend kunnen worden te behoren tot het dienstwerk van een predikant (ord. 3-9-2).

De bevoegdheid tot het verrichten van hulpdiensten staat op verschillende plaatsen.

Voor gemeentepredikanten is dat bepaald in ord. 3-9-2, voor predikanten buiten vaste bediening in ord. 3-24-2, voor proponenten in ord. 13-19-8, maar voor emerituspredikanten ontbreekt een dergelijke bepaling. In ord. 3-24-3 is wel opgenomen dat zij het dienstwerk van een predikant mogen verrichten in bepaalde gemeenten maar een algemene bepaling ontbreekt. Het is impliciet opgesloten in de bepaling van ord. 3-15-4 dat zij bevoegd zijn bevoegd tot de bediening van Woord en Sacramenten.

Het GCKO acht het gewenst om in het artikel over hulpdiensten de inhoud van hulpdiensten en de bevoegdheid tot hulpdiensten expliciet te noemen.

3.4 Beroepen in tijdelijke dienst

In het rapport wordt voorgesteld geen beperkingen te stellen aan de duur van de tijdelijke dienst. Het GCKO ziet geen kerkordelijk bezwaar. Bij elk beroep in tijdelijke dienst (zie echter § 3.5) moet het breed moderamen van de classicale vergadering immers beoordelen of tijdelijke dienst noodzakelijk is. Het zal altijd om werkzaamheden gaan die in de tijd zijn af te bakenen. Zonder dat in de ordinanties een duidelijke grens getrokken wordt in de duur van de tijdelijke dienst zullen de brede moderamina hierop nauwlettend moeten toezien.

Het rapport stelt ook voor dat het breed moderamen kan toestaan dat de werktijd wordt vastgesteld op minder dan de normaal geldende minimum werktijd van een derde van de volledige werktijd. Wanneer de aard van de werkzaamheden afwijking van het minimum noodzakelijk maken, ziet het GCKO hiertegen geen kerkordelijke bezwaren.

3.5 Proponent in tijdelijke dienst

Met het oog op het opdoen van werkervaring door proponenten heeft de synode besloten het mogelijk te maken dat een proponent beroepen wordt voor minimaal drie en maximaal vijf jaar, zonder dat er sprake is van een project. Voor deze tijdelijkheid is geen toestemming van het breed moderamen van de classicale vergadering nodig. Wel geldt de normale bemoeienis van het breed moderamen zoals bij elke beroeping.

3.6 Detachering van een gemeentepredikant

In het rapport wordt tevens voorgesteld de huidige mogelijkheid van detachering te handhaven en zelfs de maximale duur van vier te schrappen. Bij detachering blijft de gemeente die de predikant beroepen heeft volledig verantwoordelijk voor het traktement en de overige regelingen. De kerkenraad sluit een overeenkomst met de kerkenraad van de gemeente waar de predikant hulpdiensten gaat verrichten waarbij de tweede kerkenraad een evenredige vergoeding geeft aan de eerstgenoemde kerkenraad. Het gaat hier om het bepaalde in ord. 3-24-3:

Dienstdoende predikanten kunnen - met goedvinden en medewerking van de kerkenraad van de gemeente, waaraan ze verbonden zijn - van een kerkenraad van een andere gemeente voor een periode van ten hoogste vier jaar de opdracht krijgen om voor een nader overeen te komen deel van de werktijd van de predikant in de eerstgenoemde gemeente hulpdiensten in de laatstgenoemde gemeente te verrichten.

Het artikel vervolgt:

Indien de predikant werkzaam is voor een deel van de volledige werktijd kan de kerkenraad van de gemeente, waaraan de predikant verbonden is - op verzoek van de kerkenraad van de

andere gemeente - besluiten tot uitbreiding van de werktijd van de predikant voor de overeengekomen duur van de hulpdiensten.

Het GCKO wijst erop dat deze toevoeging bedoelde de pensioenopbouw en arbeidsongeschiktheidsverzekering van de predikant ook in de uitgebreide werktijd mogelijk te houden. Na afloop van de detachering werd de werktijd weer teruggebracht. In deze uitgebreide werktijd ontvangt de predikant het normale traktement, terwijl deze geen recht heeft op wachtgeld over de uitgebreide werktijd. Deze mogelijkheid geeft de predikant dus een slechtere rechtspositie dan in het rapport wordt voorgesteld en dient te vervallen. Detachering kan alleen in de werktijd. Buiten de werktijd kan de predikant een opdracht tot hulpdiensten aanvaarden.

Het vervallen van de maximale duur van vier jaar betekent dat via deze weg een hulpdienst van langer dan twee jaar en mogelijk zelfs voor onbepaalde tijd gecreëerd wordt zonder dat het breed moderamen van de classicale vergadering zich hierover uitspreekt. Dit is in strijd met het uitgangspunt dat bij verbindingen langer dan twee jaar het breed moderamen van de classicale vergadering betrokken moet zijn. Wanneer het gewenst is dat een predikant ook langere tijd in een andere gemeente werkt ligt een samenwerkingsvorm, vergelijkbaar met de combinatie voor de dienst des Woord meer voor de hand (ord. 2-7), dan wel een beroep in tijdelijke dienst in die andere gemeente. Het GCKO wijst er bovendien op dat bij detachering voor langere tijd meestal een rol zal spelen dat de gemeente waar de predikant werkt onvoldoende middelen heeft om zelfstandig de predikantslasten te dragen. Wanneer de detachering dan zou worden beëindigd en de gemeente waaraan de predikant verbonden is wegens insolventie werktijdvermindering moet aanvragen, komen de kosten van het wachtgeld voor rekening van de kerk. En dit is strijdig met het uitgangspunt dat bij tijdelijke dienst geen wachtgeld wordt opgebouwd, maar een toeslag op het traktement wordt gegeven.

Het GCKO stelt dan ook voor, in afwijking van het rapport, dat detachering beperkt blijft tot maximaal twee jaar. De opstellers van het rapport stemmen hiermee in.

3.7 Detachering door de kerk

Het voorstel om tijdelijke dienst voor proponenten (zie § 3.5) mogelijk te maken is tevens bedoeld als vervanging van de 'mobiliteitspool', waarbij proponenten als predikant in algemene dienst worden beroepen en bevestigd en vervolgens worden gedetacheerd in een gemeente. Daarnaast kent de kerk op dit moment predikanten in algemene dienst die als interim-predikant in gemeenten worden gedetacheerd. Het voornemen is om ook ambulante predikanten als predikanten in algemene dienst te beroepen. Het onderscheid tussen beide is dat interim-predikanten een speciale opleiding hebben ontvangen om gemeenten te begeleiden in moeilijkheden en transitieprocessen en ambulante predikanten worden ingezet voor de gewone predikantswerkzaamheden tijdens ziekte van de predikant of in vacaturetijd.

Het GCKO ziet geen kerkordelijke bezwaren in deze constructie. Tegelijkertijd geeft de tekst van ord. 3-22-1 hiervoor weinig ruimte:

Een predikant in algemene dienst verricht werkzaamheden die naar het oordeel van de desbetreffende ambtelijke vergadering, in rechtstreeks verband staan met de vervulling van het ambt van predikant en uitgaan van een classis, de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen of de kerk.

Betoogd kan worden dat het bij het werk van interim-predikanten en ambulante predikanten gaat om ondersteuning van de gemeenten die van de kerk uitgaat. Maar de werkzaamheden gaan

uit van de gemeente bij welke de predikant gedetacheerd wordt. Het GCKO stelt daarom voor dit in ord. 3-22-1 expliciet te vermelden.

3.8 Woonplaats

Het GCKO is van oordeel dat van een predikant in tijdelijke dienst (ook als de tijdelijke dienst de volledige werktijd omvat) niet gevraagd kan worden naar de gemeente te verhuizen. Het stelt – in overeenstemming met het rapport - daarom voor om net als bij een beroep in deeltijd ‘zo mogelijk’ toe te voegen.

3.9 Na afloop van tijdelijke dienst

Net als bij hulpdiensten kan de periode van tijdelijke dienst niet worden verlengd (behalve maximaal zes maanden ter afronding van werkzaamheden, als het breed moderamen van de classicale vergadering instemt). Ook is na afloop van de tijdelijke dienst niet een nieuwe beroeping in tijdelijke dienst voor dezelfde werkzaamheden mogelijk. Een beroep in tijdelijke dienst is immers alleen bedoeld voor in tijd afgepaalde werkzaamheden.

In de formulering van het rapport is niet uitgesloten dat na de tijdelijke dienst de predikant beroepen wordt voor onbepaalde tijd. Het GCKO wijst erop dat een dergelijk beroep niet voor de hand ligt: er was immers reden om eerder niet tot beroeping voor onbepaalde tijd over te gaan. Maar het is niet uitgesloten dat een predikant beroepen wordt – zoals als voorbeeld genoemd wordt in Kerk 2025 Een stap verder – in een krimpsituatie tot sanering van de situatie en dat daardoor de gemeente toch weer tot bloei komt. Maar het is dan vreemd om de predikant opnieuw te beroepen en eventueel op dezelfde dag wordt losgemaakt en weer verbonden aan de gemeente.

Het GCKO stelt daarom voor te bepalen dat een tijdelijke dienst niet alleen verlengd kan worden voor maximaal zes maanden maar ook voor onbepaalde tijd. Dit laatste is alleen mogelijk met medewerking van het breed moderamen van de classicale vergadering onder meer op grond van een solvabiliteitsverklaring en – als het om een beroep in deeltijd gaat – de daarbij behorende toets.

Maar zoals gezegd, het zal een uitzondering zijn.

3.10 Oudere proponenten

Bij de evaluatie van de kerkorde in 2010 is op voorstel van de commissie preekconsenten de mogelijkheid geopend dat proponenten die niet meer beroepbaar¹ zijn net als emerituspredikanten in een kleine gemeente het dienstwerk van een predikant kunnen verrichten. Zij kunnen dan worden bevestigd als predikant en tegelijkertijd emeritus worden verklaard (ord. 3-28-4).

Zoals in §3.2 is deze aparte mogelijkheid om voor vier jaar in een kleine gemeente hulpdiensten (‘het dienstwerk van een predikant’) te verrichten vervallen. In plaats daarvan is de ruimere mogelijkheid om in die situatie een predikant in tijdelijke dienst te beroepen. Emerituspredikanten en proponenten boven de emeritaatsleeftijd komen daarvoor niet in aanmerking.

Een emerituspredikant en een proponent kunnen wel voor maximaal twee jaar hulpdiensten in een gemeente (dus ook in een kleine gemeente) verrichten. Een proponent heeft in zo’n geval niet de bevoegdheid tot de bediening van de sacramenten.

¹ Op dat moment was dat 65 jaar, nu de AOW-leeftijd. Ten onrechte is de tekst (nog) niet aangepast.

Nu de bijzondere bepaling voor kleine gemeenten vervallen is, en daarmee ook deze bepaling voor oudere proponenten, is het de vraag of het gewenst is dat een soortgelijke bijzondere bepaling voor oudere proponenten gemaakt wordt. Het GCKO heeft overwogen dat op het moment van de vaststelling van de bepaling proponenten alleen gerechtigd waren voor te gaan in de kerkdiensten. Eerst vanaf januari 2013 zijn proponenten ook bevoegd hulpdiensten te verrichten. In de consideraties voor de vaststelling in tweede lezing is gevraagd naar de mogelijkheid om proponenten in het ambt te bevestigen alvorens zij een beroep ontvangen, een praktijk die in andere kerken bekend is. Het GCKO merkte daarbij op dat een sterke kant van de onder ons geldende praktijk is dat de 'inwendige' en 'uitwendige' roeping bij elkaar wordt gehouden. Hoe dit zij, nu alle proponenten bevoegd zijn tot hulpdiensten en de aparte mogelijkheid van ord. 3-28-3 vervallen is, is er geen reden om niet meer beroepbare proponenten anders te behandelen dan de overige proponenten. Het GCKO stelt dan ook geen vervangende regel voor.

4 Wijzigingen

De voorstellen vragen aanpassing van ord. 3-18, 24 en 27. Ook moeten GR 5 worden aangepast met betrekking tot niet-incidentele hulpdiensten en tijdelijke dienst. Zoals gezegd: aan de GR gaat het college in dit rapport voorbij. Een en ander wordt nog uitgewerkt en zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan de kleine synode. De door de synode in november j.l. aanvaarde voorstellen zijn daarbij leidend.

Omdat de voorgestelde regeling een andere opzet heeft dan de huidige regeling is in de derde kolom niet de huidige tekst opgenomen. Wel is in die kolom verwezen naar die teksten.

4.1 Ord. 3-18 (nieuw)

Het GCKO stelt voor ord. 3-18 als volgt vast te stellen:

	Artikel 18 Hulpdiensten en tijdelijke dienst	
	Hulpdiensten en tijdelijke dienst	
1	Een predikant voor gewone werkzaamheden wordt beroepen voor onbepaalde tijd	= art. 18-1
	<i>Hulpdiensten</i>	
2	Een predikant van de kerk en een proponent kunnen van een kerkenraad een opdracht aanvaarden tot het verrichten van hulpdiensten bestaande uit werkzaamheden die behoren tot het dienstwerk van de predikant.	Zie art. 24-2, 28-2, ord. 13-19-4.
3	Hulpdiensten worden onderscheiden in: <ul style="list-style-type: none"> - incidentele hulpdiensten met een totale omvang tot maximaal 40 uren. - structurele hulpdiensten met een omvang van 40 uren of meer en een maximale duur van twee jaar. In beide gevallen is de rechtspositie geregeld in of krachtens GR 5.	nieuw
4	Een predikant of proponent die structurele hulpdiensten verricht kan als adviseur deelnemen aan de vergaderingen van de kerkenraad.	nieuw
5	Een kerkenraad kan met de kerkenraad van een andere gemeen-	Zie art. 24-3

	te overeenkomen dat de predikant hulpdiensten verricht in de andere gemeente. Dit kan alleen met instemming van de betrokken predikant en binnen de werktijd, waarvoor de predikant aan de gemeente verbonden is. De eerstgenoemde kerkenraad blijft verantwoordelijk voor het bepaalde in art. 16-5. De andere kerkenraad betaalt een evenredige vergoeding aan de eerstgenoemde kerkenraad.	
6	Een kerkenraad kan met de dienstenorganisatie overeenkomen dat een predikant in algemene dienst hulpdiensten verricht in de gemeente. De kerk blijft verantwoordelijk voor diens rechtpositie. De dienstenorganisatie en de kerkenraad komen hiervoor een vergoeding overeen.	nieuw
7	Na afloop van de overeengekomen tijd kan de opdracht met ten hoogste zes maanden worden verlengd ter afronding van de werkzaamheden.	nieuw
8	De kerkenraad kan na afloop van de overeengekomen tijd geen nieuwe opdracht geven voor dezelfde werkzaamheden noch aan dezelfde persoon noch aan een ander.	nieuw
	<i>Tijdelijke dienst</i>	
9	In afwijking van het in lid 1 bepaalde kan een beroepbaar predikant worden beroepen in tijdelijke dienst voor de duur van ten minste twee jaar, indien naar het voorafgaand oordeel van het breed moderamen van de classicale vergadering beroeping voor bepaalde tijd vanwege de aard van de opdracht of anderszins wenselijk is. Het breed moderamen heeft daarbij de bevoegdheid om de werktijd vast te stellen op minder dan een derde van de werktijd. Ord. 3-3-1 is van overeenkomstige toepassing.	Zie lid 2
10	In afwijking van het in lid 1 bepaalde kan een gemeente een proponent beroepen in tijdelijke dienst voor de duur van ten minste drie en ten hoogste vijf jaar en een werktijd van ten minste 40% van de werktijd. Ord. 3-3-1 is – behalve het bepaalde over het zoeken naar samenwerking - van overeenkomstige toepassing.	nieuw
11	Een predikant in tijdelijke dienst woont zo mogelijk binnen de grenzen van de gemeente waaraan deze verbonden is.	nieuw
12	Na afloop van de overeengekomen tijd kan een beroep in tijdelijke dienst alleen met ten hoogste zes maanden worden verlengd, indien dit naar het oordeel van het breed moderamen van de classicale vergadering noodzakelijk is ter afronding van de werkzaamheden.	nieuw
13	Alleen met instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering, onder overeenkomstige toepassing van ord. 3-3-1, kan de tijdelijke dienst worden omgezet in een beroep voor onbepaalde tijd.	Zie lid 4
14	Na afloop van de overeengekomen tijd kan het breed moderamen van de classicale vergadering geen toestemming geven voor	nieuw

	een nieuwe beroeping in tijdelijke dienst voor dezelfde werkzaamheden noch door dezelfde predikant, noch door een ander.	
15	Na afloop van de tijdelijke dienst is de predikant losgemaakt van de gemeente.	

4.2 Ord. 3-22

Het GCKO stelt voor ord. 3-22-1 als volgt vast te stellen:

	Ord. 3-22	Voorstel
	Huidig	
1	<p>Een predikant in algemene dienst verricht werkzaamheden die naar het oordeel van de desbetreffende ambtelijke vergadering, in rechtstreeks verband staan met de vervulling van het ambt van predikant en uitgaan van een classis, de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen of de kerk.</p> <p>De ambtelijke vergadering laat zijn oordeel dat de werkzaamheden in rechtstreeks verband staan met de vervulling van het ambt van predikant, toetsen door of vanwege de kleine synode.</p>	<p>Een predikant in algemene dienst verricht</p> <ul style="list-style-type: none"> - werkzaamheden die naar het oordeel van de desbetreffende ambtelijke vergadering, in rechtstreeks verband staan met de vervulling van het ambt van predikant en uitgaan van een classis, de evangelisch-lutherse gemeenten tezamen of de kerk. - hulpdiensten in de gemeente als bedoeld in ord. 3-18-6. <p>De ambtelijke vergadering laat zijn oordeel dat de werkzaamheden in rechtstreeks verband staan met de vervulling van het ambt van predikant, toetsen door of vanwege de kleine synode.</p>

4.3 Vervallen teksten

Tevens stelt het voor de volgende artikelliden te laten vervallen

	Artikel 18	Nieuw artikel 18
1		Blijft ongewijzigd
2	In bijzondere omstandigheden kan een predikant of een proponent beroepen worden voor de duur van een nader aan te geven aantal jaren. Dit aantal jaren bedraagt ten minste vier.	Nieuwe regeling in lid 9,10
3	Voor het uitbrengen van een beroep op een predikant of een proponent voor een beperkt aantal jaren dient toestemming gegeven te worden door het breed moderamen van de classicale vergadering.	
4	Het voor een beperkt aantal jaren aangegane verband kan alleen worden verlengd voor onbepaalde tijd. Vindt geen verlenging plaats, dan is de predikant na afloop van de gestelde termijn losgemaakt van de gemeente.	Nieuwe regeling in lid 12-14

	Art. 24	
2	Dienstdoende predikanten kunnen van de kerkenraad van een gemeente - met inachtneming van het bepaalde in lid 1 - voor een periode van ten hoogste vier jaar de opdracht krijgen tot het verrichten van hulpdiensten in deze gemeente.	Zie lid 2. De verwijzing naar lid 1 (het mag niet strijdig zijn met ... het belang van de gemeente is niet opgenomen. Die bepaling geldt altijd.
3	Dienstdoende predikanten kunnen - met goedvinden en medewerking van de kerkenraad van de gemeente, waaraan ze verbonden zijn - van een kerkenraad van een andere gemeente voor een periode van ten hoogste vier jaar de opdracht krijgen om voor een nader overeen te komen deel van de werktijd van de predikant in de eerstgenoemde gemeente hulpdiensten in de laatstgenoemde gemeente te verrichten. Indien de predikant werkzaam is voor een deel van de volledige werktijd kan de kerkenraad van de gemeente, waaraan de predikant verbonden is - op verzoek van de kerkenraad van de andere gemeente - besluiten tot uitbreiding van de werktijd van de predikant voor de overeengekomen duur van de hulpdiensten.	Zie lid 4 Vervallen
	Art. 28	
2	Een predikant buiten vaste bediening kan van de kerkenraad van een gemeente voor een periode van ten hoogste vier jaar de opdracht krijgen tot het verrichten van en in deze gemeente.	Zie lid 2
3	Een emeritus predikant en een beroepbaar predikant zijn bevoegd in een gemeente met minder dan 300 leden en in andere door het breed moderamen van de classicale vergadering te beoordelen gevallen het dienstwerk van een predikant te verrichten zoals beschreven in artikel 9-1, indien de kerkenraad, met instemming van het breed moderamen van de classicale vergadering hen daartoe roept voor een periode van ten hoogste vier jaar.	Vervallen
4	Lid 3 is van overeenkomstige toepassing voor proponenten die de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt. Zij kunnen hun dienstwerk slechts aanvangen na bevestiging in het ambt van predikant als bedoeld in artikel 5-7.	Vervallen

5 Overgangsbepalingen

Het GCKO stelt voor de volgende overgangsbepalingen vast te stellen. Omdat bestaande overeenkomsten voor maximaal vier jaar kunnen zijn aangegaan vervallen deze bepalingen automatisch vier jaar na [ingangdatum].

1. Hulpdiensten en waarneming dienstwerk die op grond van ord. 13-18-9, 3-24-2 (oud), 3-28-2 (oud), 3-28-3 (oud) en 3-28-4 (oud) zijn overeengekomen voor [ingangsdatum] blijven gedurende de overeengekomen tijd ongewijzigd en worden vergoed volgens de regeling die gold op de datum voor [ingangsdatum] met inbegrip van latere indexeringen. Predikant en kerkenraad kunnen besluiten tot aanpassing aan de nieuwe regels.
2. Hulpdiensten die op grond van ord. 3-24-3 (oud) zijn overeengekomen voor [ingangsdatum] blijven gedurende de overeengekomen tijd ongewijzigd.
3. Overeenkomsten tussen Dienstenorganisatie en de gemeente tot inzet van een predikant in algemene dienst voor werkzaamheden in de gemeente, die zijn ingegaan voor [ingangsdatum] , blijven gedurende de overeengekomen tijd ongewijzigd.
4. Tijdelijke diensten die zijn overeengekomen voor [ingangsdatum] blijven gedurende de overeengekomen tijd ongewijzigd. De betrokken predikant behoudt recht op het wachtgeld en wordt vergoed volgens de regeling die gold op de datum voor [ingangsdatum] met inbegrip van latere indexeringen. Predikant en kerkenraad kunnen niet besluiten tot aanpassing aan de nieuwe regels.
5. Op hulpdiensten resp. tijdelijke diensten die zijn overeengekomen voor [ingangsdatum] is het bepaalde in ord. 3-18-7 resp. 12 t/m 15 van toepassing.

Leden in het buitenland

1 Probleemstelling

In de tot 2018 geldende kerkorde was bepaald in ord. 2-5-3a:

Als lid van een gemeente kunnen in het register van een gemeente ook [naast de leden die op het grondgebied van de gemeente wonen] worden ingeschreven de in artikel 2-2 bedoelde leden van de kerk die hun vaste woonplaats hebben binnen een andere tot de kerk behorende gemeente.

Deze formulering beperkte de inschrijving van leden tot leden die in Nederland wonen.

In de onderdelen b. en c. werden nadere regels gegeven met betrekking tot het overleg van kerkenraden; dit is in 2018 vervallen.

In lid d werd vervolgens bepaald:

In afwijking van het bepaalde in artikel 7-2 kunnen als lid van de gemeente – op hun schriftelijk en gemotiveerd verzoek en ter beoordeling van de kerkenraad van deze gemeente- in het register van een gemeente ook worden ingeschreven zij die een vaste woonplaats hebben in het buitenland.

Deze regel is in de huidige kerkorde niet opgenomen.

En in art. 7-2 (nu art. 2-5) is bepaald:

Leden van een gemeente blijven tot haar behoren zolang zij niet

- ..
- zich [metterwoon] vestigen in het buitenland,
- ..

Het vervallen van 2-5-3d blijkt de vraag op te roepen of de mogelijkheid van buitenlandse leden nu vervallen is.

2 Geschiedenis

Voorop moet worden gesteld dat de synode niet besloten heeft de 'buitenlandregel' te laten vervallen. Ook bij het vragen van consideraties op de nieuwe teksten is hierop niet gewezen. Het GCKO heeft bij het achterwege laten van de buitenlandregel ook niet bedoeld om die mogelijkheid te laten vervallen. Het had bij het laten vervallen de volgende overweging:

Het GCKO heeft bij het opstellen van de huidige tekst van ord. 2-2 zo open mogelijk te formuleren. Lid 1 geeft aan dat ieder die in de gemeente is opgenomen tot de gemeenschap van de gemeente behoort.

Niet bepaald is hoe ze worden opgenomen. Daarbij is verondersteld – maar niet expliciet genoemd – dat de kerkenraad besluit tot opname, voor zover dit niet kerkordelijk vastligt. Bij gastleden en vrienden staat dan ook dat zij op hun verzoek zijn opgenomen. Bij niet gedoopte kinderen van gemeenteleden is voorgeschreven dat zij worden opgenomen tenzij de ouders bezwaar hebben.

Bij leden is voorgeschreven dat leden die in het gebied van de gemeente wonen als lid moeten worden opgenomen in de gemeente (lid 2), tenzij ze op hun verzoek in een andere gemeente worden opgenomen.

Het GCKO is er bij deze formulering vanuit gegaan dat voldoende duidelijk is dat het de kerkenraad vrij staat om leden die niet op het grondgebied van de gemeente wonen als lid op te nemen. Leden die in het buitenland wonen zijn daarvan niet uitgesloten.

In lid 5 is bepaald dat leden het lidmaatschap van de gemeente verliezen als zij zich in het buitenland vestigen. Dat is vanzelfsprekend. Net als bij verhuizing binnen Nederland eindigt het lidmaatschap van die bepaalde gemeente. Anders zou een kerkenraad de pastorale verantwoordelijkheid houden voor leden die ver buiten de gemeente wonen. En net zoals leden die elders in Nederland wonen kunnen ook leden die naar het buitenland verhuizen, op hun verzoek worden opgenomen in de gemeente.

De aparte bepaling dat zij konden worden ingeschreven werd dan ook overbodig geacht. Daarbij komt dat de formulering van de buitenlandregel minder juist is: de mogelijkheid om in het buitenland wonend te worden ingeschreven is niet een afwijking van art.7-2 (nu art. 2-5), maar van art. 2-5-3a (zie boven) die de inschrijving beperkte tot leden in Nederland.

3 Kenbaarheid

Het GCKO onderschrijft nog steeds bovenstaande uiteenzetting, maar constateert, gezien vragen die gesteld zijn, dat lid 5 het misverstand kan oproepen dat iemand die in het buitenland woont geen lid kan zijn. Het GCKO heeft overwogen om te volstaan met een toelichting, maar heeft uiteindelijk besloten dat het met het oog op de kenbaarheid van de regel en het misverstand dat lid 5 kan oproepen toch wenselijk is om de buitenlandregel opnieuw op te nemen.

Het stelt daarom voor om in lid 5 de mogelijkheid van leden in het buitenland expliciet te vermelden. Omdat het gaat om een verduidelijking en niet om een wijziging van de regelgeving stelt het GCKO voor onderstaande tekst in een lezing vast te stellen.

4 Voorstel

Het GCKO stelt voor om ord. 2-2-5 als volgt vast te stellen

Huidige tekst	Voorstel
<p>Leden van een gemeente blijven tot haar behoren zolang zij niet</p> <ul style="list-style-type: none"> - als lid opgenomen worden in een andere gemeente van de kerk, - zich vestigen in het buitenland, - tot een andere kerkgemeenschap overgaan, - zichzelf onttrekken aan de gemeenschap van de kerk door middel van een uitdrukkelijke verklaring aan de kerkenraad. 	<p>Leden van een gemeente blijven tot haar behoren zolang zij niet</p> <ul style="list-style-type: none"> - als lid opgenomen worden in een andere gemeente van de kerk, - zich vestigen in het buitenland, onverminderd het recht van een kerkenraad om degenen die in het buitenland wonen op hun verzoek als lid van de gemeente op te nemen - tot een andere kerkgemeenschap overgaan, - zichzelf onttrekken aan de gemeenschap van de kerk door middel van een uitdrukkelijke verklaring aan de kerkenraad.

Besluit inzake opneming van nieuwe kerkplekken als buitengewone gemeente in de Protestantse Kerk in Nederland

De generale synode heeft kennisgenomen van:

1. De nota 'Mozaïek van kerkplekken' van ... (datum)
2. De aanbiedingsbrief van het moderamen bij de nota alsmede de achtergrondinformatie bij dit besluitvoorstel;
3. Het rapport van de Commissie van Rapport LWK d.d. ...
4. Het advies van de Generale Raad van Advies d.d. ...

De generale synode overweegt:

1. In het rapport 'Mozaïek van kerkplekken' wordt uiteengezet dat sommige nieuwe kerkplekken, verbonden aan de kerk, behoefte hebben aan de positie van een zelfstandige gemeente binnen de kerk, op een wijze die bij hen past.
2. In het rapport wordt gesteld, dat hiertoe ord. 2-5-2 kan worden gebruikt. Dit houdt in dat een nieuwe kerkplek onder de in dit artikel genoemde voorwaarden bij synodebesluit kan worden opgenomen als een 'buitengewone gemeente' van de kerk - met als naam 'kerngemeente' - en dat in het besluit wordt beschreven hoe de gemeente invulling geeft aan de kerkordelijke taken en verplichtingen.¹
3. Het rapport doet daarbij het voorstel dat niet elke nieuwe kerkplek individueel door de synode beoordeeld zal worden, maar dat het synodebesluit een generiek karakter zal hebben, waarna het moderamen bevoegd is om besluiten te nemen over individuele gevallen, daartoe geadviseerd door de dienstenorganisatie.
4. Mede ontwikkelingen rond nieuwe kerkplekken vragen om een bredere bezinning op het ambt binnen de kerk.

De generale synode besluit:

¹ Letterlijk: 'op welke wijze door de buitengewone gemeente wordt voorzien in taken en verplichtingen zoals die bij of krachtens de ordinanties zijn bepaald en welke rechten en verplichtingen predikanten hebben die aan de buitengewone gemeente verbonden zijn op het moment dat de betrokken gemeenschap wordt opgenomen in de kerk.'

1. Algemeen:

- 1.1. De nota 'Mozaïek van kerkplekken' te aanvaarden als uitgangspunt van beleid, in die zin, dat zij het moderamen de opdracht geeft een uitwerkingsvoorstel voor te leggen aan de synode in haar vergadering van november 2019; indien de synode dit voorstel alsdan als adequaat zal beoordelen zal zij definitief beslissen overeenkomstig haar huidige besluit;
- 1.2. Het uitwerkingsvoorstel zal moeten omvatten:
 - A. Een regeling voor de wijze waarop een kerngemeente invulling dient te geven aan de kerkordelijke taken en verplichtingen ¹;
 - B. Een voorstel voor een bijbehorend definitief besluit.

2. In het bijzonder m.b.t. de regeling: de onder 1.2.A genoemde regeling dient te voldoen aan de volgende punten c.q. dient de volgende zaken te regelen:

- 2.1. De regeling wordt uitgewerkt op basis van de tien essenties van kerk-zijn uit het rapport.
- 2.2. Voor opneming als kerngemeente moet in beginsel sprake zijn van een nieuwe kerkplek met een uitgesproken missionair karakter, die reeds bestaat gedurende een periode tussen circa 5 en 15 jaar.
- 2.3. De regeling maakt het mogelijk aanvullende eisen te stellen aan een kerngemeente, als dat op grond van het aantal betrokkenen, het beheerde bezit, de complexiteit van de organisatie of van de context noodzakelijk wordt geacht.
- 2.4. De kerngemeente heeft een kerkenraad, 'kernraad' geheten, bestaande uit minimaal drie ambtsdragers die tevens belijdend lid zijn van de Protestantse Kerk in Nederland en waarvan er minimaal één ouderling, één diaken en één ouderling-kerkrentmeester is.
Eén van deze ambtsdragers moet bevoegd zijn om het Woord en de sacramenten te bedienen. Indien de bevoegde ambtsdrager predikant is behoort deze naast de drie genoemde ambtsdragers tot de kernraad.
- 2.5.
 - a) De ambtsdrager met de bevoegdheid tot bediening van Woord en sacramenten, kan een predikant, een kerkelijk werker of een pastor zijn.
 - b) Onder 'pastor' wordt verstaan een ouderling/diaken met de bevoegdheid om de ambtswerkzaamheden van een predikant te verrichten in de zin van ord. 2-6.
 - c) Voor de pastor gelden de volgende eisen:
 1. een tweejarige theologie-opleiding op HBO-niveau (*Associate Degree*);
 2. het doen van colloquium;
 3. aanwijzing tot supervisor van een predikant;
 4. het volgen van een vorm van permanente educatie
 5. deelname aan de leergemeenschap van kerngemeenten.

- 2.6. De kerngemeente dient te participeren in de leergemeenschap van kerngemeenten.
- 2.7. De kerngemeente telt ten minste drie belijdende leden. Voor betrokkenheid bij een kerngemeente is lidmaatschap geen vereiste.²
- 2.8. Kerngemeenten vallen onder de (reguliere) classes. Er komt een uitwerking van hoe de bepalingen in de kerkorde rond visitatie, opzicht, toezicht, de behandeling van bezwaren en geschillen voor kerngemeenten van toepassing zijn. Bij de uitoefening van genoemde kerkrechtelijke procedures zullen de betreffende colleges rekening houden met de eigen aard van de kerngemeenten.
- 2.9. Kerngemeenten kunnen op een voor hen passende wijze participeren in de classicale vergadering. Classispredikanten bezoeken de kerngemeenten (zoals ook reguliere gemeenten) en werken aan verbinding.
- 2.10. Kerngemeenten dienen zich in te spannen om te komen tot goede relaties met (protestantse) gemeenten in de omgeving, bijvoorbeeld in stedelijk verband of in ringverband.

3. Verder m.b.t. het uitwerkingsvoorstel, voor te leggen aan de synode in haar vergadering van november 2019; dit voorstel zal tevens betreffen:

- 3.1. de mogelijkheid dat namens de kerngemeenten twee adviseurs de vergaderingen van de generale synode zullen bijwonen;
- 3.2. de afspraak, op te nemen in de regeling, geldend voor elke kerngemeente, dat de generale synode bevoegd is om na periode van 5 jaar een eigen kerkordelijke regeling voor kerngemeenten te ontwerpen, die dan zal gelden voor alle kerngemeenten.
- 3.3. de afspraak dat de synode uiterlijk in haar vergadering van november 2024 een door het moderamen op te stellen rapportage over ontwikkelingen rond kerngemeenten zal bespreken, met als mogelijke uitkomsten, dat het besluit voor een nieuwe periode zal gelden, of dat dan de onder 3.2. bedoelde eigen kerkordelijke regeling zal moeten worden ontworpen.
- 3.4. de machtiging aan het moderamen om te beslissen over individuele verzoeken van nieuwe kerkplekken om opgenomen te worden als buitengewone gemeente binnen de grenzen van het door de synode vastgestelde regeling, met rapportage achteraf.

² Ook zij vermeld dat voor niet-leden ook nog de vorm van 'vriend' (ord. 2-2-1) gebruikt kan worden.

4. En verder:

- 4.1. het moderamen de opdracht te geven het bestuur van de dienstenorganisatie te verzoeken om een in te stellen werkgroep van deskundigen een notitie te laten opstellen over de vraag welke betekenis onder andere de ontwikkelingen rond nieuwe kerkplekken hebben voor de ambtsvisie in onze kerk; over de voortgang zal worden gerapporteerd in de synodevergadering van november 2019.
- 4.2. het moderamen de opdracht te geven het bestuur van de dienstenorganisatie te verzoeken om een in te stellen werkgroep van deskundigen
 - a) te laten onderzoeken welke mogelijkheden de huidige kerkorde kent voor kleine gemeenten om op een voor hen passende wijze te voldoen aan de kerkorde;
 - b) zo nodig voorstellen te doen voor aanvulling van die mogelijkheden;
 - c) hierover te rapporteren in de synodevergadering van november 2019.
- 4.3. allen te danken die bij de voorbereiding van deze besluiten betrokken zijn geweest.